

Αγάπη και φόβος

/ [Γνώμες](#)

- Πρωτοπρεσβύτερος Θεμιστοκλής Μουρτζανός, Δρ. Θεολογίας

«Είπε ο αββάς Ισίδωρος: οι μαθητευόμενοι πρέπει να αγαπούν σαν πατέρες τους αληθινά διδασκάλους και να τους φοβούνται σαν άρχοντες. Και μήτε η αγάπη να διώχνει τον φόβο, μήτε ο φόβος να αμαυρώνει την αγάπη» (από το «Γεροντικό»)

Ερώτημα της ανατροφής των παιδιών καίριο στις μέρες μας, ερώτημα και της παιδείας: να υπάρχει ο φόβος, είτε του προσώπου είτε της τιμωρίας στους κανόνες ή όλα να είναι η επιείκεια που ταυτίζεται με την αγάπη; Ο πολιτισμός μας έφτασε διά του δικαιωματοσμού και της θεοποίησης του «εγώ» στην κατάσταση να μην θέλει να επιβάλλεται στα παιδιά καμία τιμωρία, καθώς τόσο η ανατροφή όσο και η εκπαίδευσή τους θεωρείται ότι κινείται στην προοπτική της αυταρχικότητας όταν επιβάλλει ή προκαλεί φόβο. Δεν θα ξαναγυρίσουμε στο ότι «το ξύλο βγήκε απ' τον παράδεισο», ούτε στην «παιδαγωγική της τιμωρίας», αλλά θέλουμε έναν κόσμο παιδοκεντρικό από την μία και ένα σχολείο μαθητοκεντρικό από την άλλη. Τα παιδιά είναι σοφά, είναι καλά, είναι αγνά, διδάσκονται από τη φύση να βγάζουν τον καλό τους εαυτό κι έτσι οποιαδήποτε παιδαγωγία του φόβου ακυρώνει την καρδιά τους.

Θα ήταν όμορφη αυτή η πραγματικότητα αν ήταν αληθινή. Δεν πιστεύουμε ότι τα παιδιά γεννιούνται με ροπή προς το κακό. Χρήζουν όμως εκπαίδευσης, ώστε να μπορούν να αποκτούν σταδιακά επίγνωση ότι μάς δόθηκε η ελευθερία να επιλέγουμε οδό πλατειά, που είναι το θέλημά μας, ή οδό στενή, που είναι ο δρόμος της αυθυπέρβασης, το μοίρασμα, η ανοχή, η τήρηση των εντολών του Θεού που περνά μέσα από τον αγώνα της αρετής. Η ελευθερία όμως δεν μπορεί να χωριστεί από την αλήθεια. Όταν κάνουμε ό,τι θέλουμε, όταν έχουμε όλα τα δικαιώματα εξ αρχής, χωρίς να τα συνδυάζουμε με καθήκοντα και υποχρεώσεις, ή, καλύτερα, χωρίς να μπορούμε να αισθανόμαστε ότι η οδός της αγάπης για την οποία είμαστε πλασμένοι, θέλει νίκη κατά του «εγώ», άρα κόπο, τότε η ψυχή μας αμαυρώνεται και η συνύπαρξή μας δεν προχωρά στην προοπτική του «εμείς».

Η ασκητική παράδοση της Εκκλησίας μάς υπενθυμίζει ότι η πατρότητα θέλει και φόβο και αγάπη. Η αγάπη είναι η πρόταξη της αλήθειας από όσους είναι μεγαλύτεροι, από όσους έχουν την πείρα της ζωής, αλλά και τη δυνατότητα να δείξουν με την ισχύ που έτσι κι αλλιώς κατέχουν λόγω της θέσης και της ιδιότητάς τους, ότι ο δρόμος θέλει αυτοκριτική, θέλει μέθοδο, θέλει διόρθωση, κάποτε και με συνέπειες για τα λάθη. Ο φόβος όμως δεν είναι αποτέλεσμα αυταρχισμού. Το να είσαι άρχοντας, σημαίνει ότι υπάρχει ιεραρχία, η οποία προϋποθέτει τον σεβασμό στο αξίωμά σου. Το ίδιο και ο πατέρας είναι άρχοντας, όχι για να καλοπερνά, αλλά για να θυσιάζεται γι' αυτούς που αγαπά, να δείχνει το παράδειγμα. Να οδηγεί στην αλήθεια, επιμένοντας σ' αυτή. Ο φόβος δεν αμαυρώνει την αγάπη, διότι αυτός που σέβεται και ακούει, δεν κινείται από το κίνητρο της αποφυγής της τιμωρίας, της κόλασης, αλλά από την εμπιστοσύνη στον λόγο του άλλου και από την πεποίθηση ότι δεν θα προοδεύσει αληθινά, δεν θα μάθει, αν δεν υπακούσει.

Για την Εκκλησία γονέας και δάσκαλος είναι στην ίδια πορεία. Πρόσωπα αναφοράς, που βοηθούν τους νεώτερους να βρούνε πορεία γνήσια, αξιοποιώντας τα χαρίσματά τους, χωρίς να καταπιézουν τον εαυτό τους, αλλά με επίγνωση ότι σοφία και νόημα βρίσκει όποιος έχει πνεύμα αληθινής μαθητείας, εμπιστοσύνης, αγάπης.

themistoklismourtzanos.blogspot.com

Πηγή: pemptousia.gr